

BERZE

Seminarski rad iz predmeta finansijska trzista

U V O D

Današnji trend, u svetu kao i kod nas, pokazuje da sve više finansijskih institucija obavlja svoje aktivnosti na različitim tržištima, nudeći široku lepezu finansijskih usluga. Pa ipak neke razlike između finansijskih institucija su se još uvek zadržale.

Kao učesnici na tržištu kapitala u svim zemljama gde postoji i funkcioniše ovo tržište javljaju se

- Investitori, vlasnici kapitala u ulozi prodavaca,
- Preduzetnici, korisnici kapitala u ulozi kupaca,
- Posrednici,
- Država u ulozi regulatora i kontrolora.

POSREDNICI – kvantitativno posmatrano ova grupacija učesnika je najmalobrojnija, ali kvalitativno posmatrano posrednici kao učesnici na tržištu kapitala, zbog velikog uticaja na obim realizacije ponude i tražnje, zauzimaju najvažnije mesto naspram ostalih učesnika u tržišnim odnosima.

U zemljama u kojima postoji neadekvatno razvijen posrednički sektor, uprkos značajnom nivou formirane ponude i tražnje za finansijskim sredstvima, stepen efikasnosti tržišta kapitala je mali i neadekvatan iskazanoj ponudi i tražnji.

Ako bismo kao kriterijum podele posrednika uzeli njihovu organizaciono-finansijsku strukturu, onda bismo sve posrednike kao učesnike tržišta kapitala mogli da svrstamo u sledeće 3 grupe:

1. BERZE, kao specijalizirane institucije tržišta kapitala
2. institucionalne investitore – osiguravajuća društva, penzioni fondovi i investiciona društva
3. banke i druge bankarske organizacije, kao posrednici između investitora i korisnika kapitala.

Važno je istaknuti da se pomenuti posrednici kao učesnici na tržištu kapitala mogu javiti u ulozi investitora, korisnika kapitala, komisionara ili čistog posrednika, ali samo u nekoj od ovih uloga, što zavisi od stanja i ukupnih odnosa na tržištu kapitala.

BERZE

Berza predstavlja institucionalizovano razmensko mesto na kojem pojedini članovi obavljaju robnu razmenu ili transakcije hartija od vrednosti, a u cilju sticanja dobiti, i mesto gde se na osnovu njihove ponude i tražnje vrši vrednovanje hova.

Drugim rečima, berza predstavlja prostor na kome se trguje dugoročnim finansijskim instrumentima.

Reč koja označava lokaciju za specifičnu funkciju trgovine, u srednjovekovnoj Holandiji bila je ime familije Van der Burse, u čijoj je zgradi obavljana trgovina vrednosnim papirima.

Danas su berze visoko organizovane institucije, sa specifičnim oblikom inkorporacije, odnosno one su neprofitne institucije, u vlasništvu države, ili učesnika u trgovini. One su ustanove sa javnim ovlašćenjima, odnosno mogu donositi obavezujuća pravila trgovine za učesnike i vršiti kontrolu njihovog ispunjavanja. U tu svrhu, berze donose posebna pravila.

Berze mogu biti robne, produktne, efektne i mešovite. Produktne berze su one na kojima se vrši prodaja određenih vrsta roba kao što su poljoprivredne, industrijske i dr. robe; na efektnim berzama se obavlja promet trgovačkih efekata, odnosno hartija od vrednosti kao što su akcije, obveznice koje emituje država, menice, valute pojedini zemalja. Mešovite berze predstavljaju kombinaciju robnih i efektnih berzi, gde se istovremeno trguje i robom i hartijama od vrednosti.

U svetu se pojavljuju specijalizovane robne berze koje su specijalizovane za tačno određene robe. Tako na primer Londonska berza je poznata za obojene metale, kao i za vunu i za pamuk, a takođe postoji i njujorška berza za vunu i pamuk.

Kod nas je posebno afirmisana produktna poljoprivredna berza u Novom Sadu koja je počela sa radom još 1958. godine.

U SRJ donet je poseban Zakon o berzama, berzanskom poslovanju i berzanskim posrednicima 1994. godine. Ovim zakonom se uređuje osnivanje i poslovanje berzi i berzanskih posrednika. Zakonom je predviđena delatnost berzi i utvrđuje da se na njoj trguje žirnim novcem, menicom, čekom, akcijama, i drugim hova, kao i devizama, kapitalom, zlatom i dr. plemenitim metalima, robom i finansijskim derivatima.

Ovim zakonom se predviđa da se kod nas može osnovati finansijska i robna berza, s tim što ako se trguje jednom vrstom tržišnog materijala, osniva se *specijalizovana* berza, a kada se trguje sa više vrsta tržišnih materijala osniva se *mešovita* berza.

Berza se osniva kao akcionarsko društvo, s tim što finansijsku berzu mogu osnovati banka, poštanska štedionica, osiguravajuće društvo, savezna država, kao i republika članica.

Robnu berzu mogu da osnivaju pravna lica koja su registrovana za poslove proizvodnje i prometa robe, savezna država i republika članica. Strana banka, ili neko drugo strano pravno lice, može biti osnivač finansijske, odnosno robne berze pod uslovima reciprociteta.

Statutom berze se utvrđuju posebno: naziv i sedište berze, predmet, organizacija i način poslovanja, način donošenja akta berze, sastav, način izbora i nadležnost organa upravljanja i rukovođenja berzom, uslovi za sticanje članstva na berzi, kao i mnogi drugi parametri vezani za celokupno postojanje berze.

Berze poseduju i svoja određena pravila. Tim pravilima se utvrđuje naročita vrsta poslova i uslovi i način njihovog obavljanja, uslovi koje moraju da ispune učesnici u trgovini na berzi, način utvrđivanja i određivanja kamatne stope, kursa, odnosno cena, način i uslovi izvršenja obaveza, itd.

Imovinu berze obezbeđuje osnivač, odnosno akcionari berze. Ona može biti u novčanom (novčani deo kapitala) i nenovčanom obliku (zgrade, oprema, i druga sredstva).

Kao organi berze pojavljuju se: skupština, upravni odbor, nadzorni odbor i direktor. U skladu sa statutom berze, berza ima mogućnost obrazovanja i drugih organa.

Institucionalna evolucija beleži nekoliko osnovnih faza u razvoju finansijskih tržišta. Prva faza je bila označena Napoleonovim Zakonodavstvom, drugu fazu je označilo donošenje zakona o hovu i trgovini hova u SAD, 1933-1934, treću usvajanje engleskog Zakona o finansijskim uslugama iz 1986. god. BIG BANG na osnovu čega je sprovedena reforma berzanske trgovine, posebno sa aspekta demonopolizacije položaja učesnika u njoj, i na kraju četvrtu, engleski Zakon o finansijskim uslugama i tržištima, promovisan 2000. god, koji reguliše celinu finansijskih usluga.

Paralelno sa evolucijom finansijskog tržišta dešavale su se i neprestane promene u položaju posebnih finansijskih institucija poznatih pod nazivom berzanski posrednici. Oni su imali strogo naglašen monopolistički status u Napoleonovom zakonodavstvu.

Danas je funkcija berzanskih posrednika u većini zemalja relativno demonopolizovana i propisana je obavezna korporativna organizacija.

Prava i obaveze berzanskih posrednika najpre su regulisana kroz trgovačko zakonodavstvo, u odredbama koje su se odnosila na ugovor o nalogu. Zatim, regulativa je proširena i uobličena u zakone koji su regulisali sekundarno tržište finansijske aktive, ili posebne zakone o efektivnim ili robnim berzama, što je dovelo do postepenog diferenciranja u položaju berzanskih posrednika na berzama efekata i robnim berzama.

Nakon ovoga možemo zaključiti da su lica koja trguju na berzi članovi berze ili berzanski posrednici. Oni moraju ispunjavati određene uslove u pogledu oblika organizacije, imovinskog statusa, obaveza prema berzi itd. Ove uslove propisuju državni organ, berzanska komisija ili sama berza

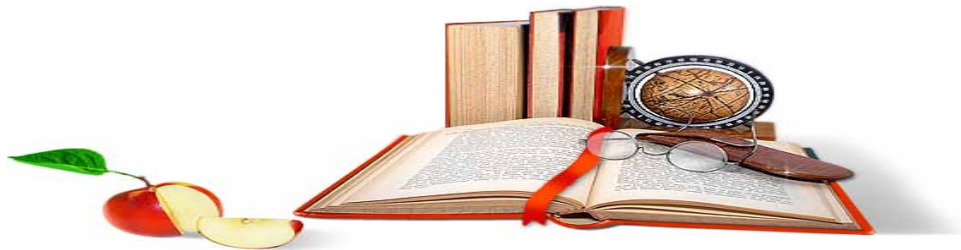
Različiti su nazivi za berzanske posrednike, u USA to su Brokeri i Dileri, u UK to su Brokeri i Jobberi, Makler u Nemačkoj; u zakonodavstvu kraljevine Srbije to je bio Senzal.

Berzanski posrednici su brokeri, ukoliko posluju u ime i za račun klijenta, ili dileri, ako mogu poslovati i u svoje ime i za svoj račun. Pojedine berze dalje raščlanjavaju ove funkcije. Tako na primer na njujorškoj berzi, *komisioni broker* izvršava naloge klijenata za utvrđenu proviziju. *Berzanski broker* deluje po nalogu komisionog brokera na parketu berze, ukoliko ovaj ima veliki obim naloga za izvršavanje. *Trejderi* su dileri koji na parketu rade u svoje ime i za svoj račun, koristeći privremene razlike u ceni hartija. *Specijalisti* su brokeri koji izvršavaju ograničene naloge komitenata ili komisionih brokera ili dileri, koji trguju hovu tačno određene vrste, igrajući ulogu *Marker*

---- OSTATAK TEKSTA NIJE PRIKAZAN. CEO RAD MOŽETE
PREUZETI NA SAJTU WWW.MATURSKI.NET ----

[BESPLATNI GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI TEKST](http://WWW.SEMINARSKIRAD.ORG)
RAZMENA LINKOVA - RAZMENA RADOVA
RADOVI IZ SVIH OBLASTI, POWERPOINT PREZENTACIJE I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJALI.

WWW.SEMINARSKIRAD.ORG
WWW.MAGISTARSKI.COM
WWW.MATURSKIRADOVI.NET

NA NAŠIM SAJTOVIMA MOŽETE PRONAĆI SVE, BILO DA JE TO [SEMINARSKI](#), [DIPLOMSKI](#) ILI [MATURSKI](#) RAD, POWERPOINT PREZENTACIJA I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJAL. ZA RAZLIKU OD OSTALIH MI VAM PRUŽAMO DA POGLEDATE SVAKI RAD, NJEGOV SADRŽAJ I PRVE TRI STRANE TAKO DA MOŽETE TAČNO DA ODABERETE ONO ŠTO VAM U POTPUNOSTI ODGOVARA. U BAZI SE NALAZE [GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI RADOVI](#) KOJE MOŽETE SKINUTI I UZ NJIHOVU POMOĆ NAPRAVITI JEDINSTVEN I UNIKATAN RAD. AKO U [BAZI](#) NE NAĐETE RAD KOJI VAM JE POTREBAN, U SVAKOM MOMENTU MOŽETE NARUČITI DA VAM SE IZRADI NOVI, UNIKATAN SEMINARSKI ILI NEKI DRUGI RAD RAD NA LINKU [IZRADA RADOVA](#). PITANJA I ODGOVORE MOŽETE DOBITI NA NAŠEM [FORUMU](#) ILI NA

maturskiradovi.net@gmail.com